

รายงาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT

VOLUME 14 NUMBER 40

OCTOBER 14, 1983

สถานการณ์โรคหวัดตกโรค 500

ไข้เด็งกี (Dengue fever) 500

จ.พะเยา

การสอบสวนใช้สมองอีกเลข 503

จ.แม่ฮ่องสอน

สถานการณ์โรคหวัดตกโรค 512

จ. จันทบุรี

รายงานสอบสวนโรคบิด 514

จ.อุทัยธานี

รายงานโรคติดต่ออันตราย 515

สถานการณ์โรคหวัดตกโรค สัปดาห์ระหว่างวันที่ ๒-๘ ตุลาคม ๒๕๒๖ ได้รับรายงานผู้ป่วย ๖ ราย ตาย ๑ ราย จาก ๕ จังหวัด เป็นผู้ป่วยที่มีวันเริ่มป่วยระหว่างวันที่ ๒-๘ ตุลาคม ๑ ราย และวันที่ ๒๕ กันยายน - ๑ ตุลาคม ๕ ราย ตาย ๑ ราย จังหวัดที่รายงานผู้ป่วยรายใหม่เข้ามาในสัปดาห์นี้คือ.-

- ชลบุรี ๑ ราย ที่อำเภอบางละมุง
- ระยอง ๑ ราย ที่อำเภอแกลง
- จันทบุรี ๓ ราย ที่อำเภอขลุง ๒ ราย และอำเภอโป่งน้ำร้อน ๑ ราย
- ตรัง ๑ ราย ที่อำเภอแหลมงอบ
- ภูเก็ต ผู้ป่วยเก่าตายเพิ่ม ๑ ราย ที่อำเภอเมือง เป็นชายอายุ ๔๕ ปี

รวมผู้ป่วยตั้งแต่ต้นปีทั่วประเทศ ป่วย ๑๔๓๗ ราย ตาย ๔๑ ราย

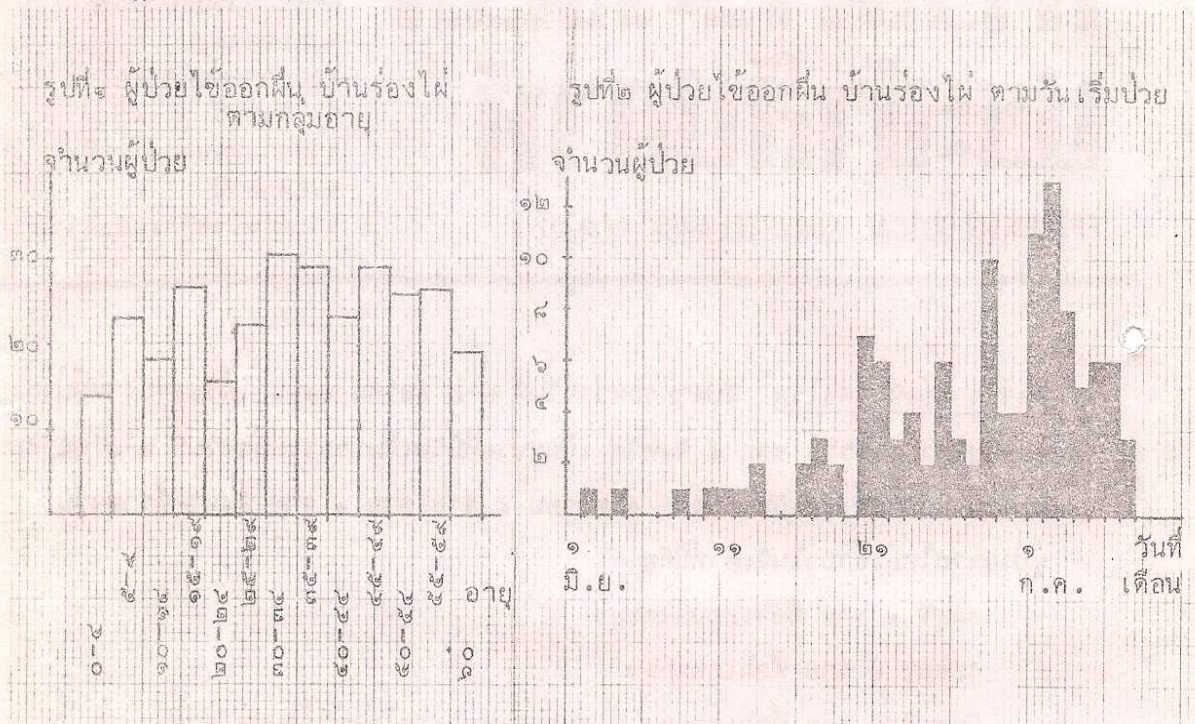
ไข้เด็งกี (Dengue fever) จังหวัดพะเยา

เมื่อต้นเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๖ พนักงานระบาดวิทยาประจำจังหวัดพะเยา รายงานว่าพบผู้ป่วยไข้เด็งกีจำนวนมาก ทั้งในเด็กและผู้ใหญ่ในเขต ตำบลต๋อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กองระบาดวิทยาจึงส่งแพทย์ในโครงการฝึกอบรมในสาขาระบาดวิทยาออกไปสอบสวนร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

คณะสอบสวนเลือกทำการศึกษาในบ้านร่องไม้ ตำบลต๋อม อำเภอเมือง เนื่องจากกำลังมีผู้ป่วยเป็นจำนวนมาก ได้เก็บข้อมูลจากผู้ป่วยหมดทั้งหมู่บ้าน ๑๓๔ ราย โดย การสัมภาษณ์และเก็บตัวอย่างเลือดจากผู้ทำสังเวยป่วยในระยะเฉียบพลัน ๓๒ ราย ผลการศึกษา ปรากฏว่าอัตราป่วยในหมู่บ้านนี้เป็น ๒๕ % พบผู้ป่วยในทุกช่วงอายุตั้งแต่ ๑ ปี ๕ เดือน ถึง ๗๓ ปี อัตราป่วยในแต่ละกลุ่มอายุใกล้เคียงกัน (ดูรูปที่ ๑) และไม่มี ความแตกต่างในอัตรา

ป่วยระหว่างเพศ

การป่วยเริ่มต้นตั้งแต่ต้นเดือนมิถุนายน และเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วใน
สัปดาห์สุดท้ายของเดือน จนถึงสุดทอนต้นเดือนกรกฎาคม และมีแนวโน้มลดลงในกลางเดือน
กรกฎาคม (ดูรูปที่ ๒)

ประกอบด้วยยุงประมาณ ๑๕ ตัว) และ Dengue virus type 3 จากยุงลาย ๑ pool

คณะสอบสวนได้สำรวจในอำเภออื่น ๆ พบว่าในช่วงเวลาเดียวกันมีประชาชนในอำเภอคอกคำใต้, อำเภอขุน, อำเภอเชียงคำ, อำเภอแม่ใจ ป่วยด้วยอาการและอาการแสดงเหมือนกับผู้ป่วยที่บ้านร่องไฟ ระหว่างสำรวจพบผู้ป่วยไข้เลือดออกแบบ Dengue shock syndrome ๕ ราย จากอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา และอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

สรุปว่าไข้เลือดออกที่เกิดในบ้านร่องไฟ ตำบลต๋อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในครั้งนี้ น่าจะเกิดจากการติดเชื้อ Dengue virus type I ซึ่งมียุงลายเป็นพาหะ และผู้ป่วยไข้เลือดออกในช่วงเดือนมิถุนายนถึงกันยายน ซึ่งพบทั่วไปในจังหวัดพะเยา น่าจะเกิดจากสาเหตุเดียวกัน

รายงานโดย โครงการฝึกอบรมในสาขาระบาดวิทยา
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา

หมายเหตุรายงาน

Dengue virus จัดอยู่ในกลุ่ม Arbovirus group B ซึ่งมีอยู่ ๔ types ผู้ป่วยที่ติดเชื้อ Dengue virus type ใด type หนึ่งครั้งแรก (primary - infection) มักมีอาการไม่รุนแรง ส่วนใหญ่มีอาการคล้ายไข้หวัดและร่างกายจะสร้างภูมิคุ้มกันต่อ Dengue virus type นี้ ต่อมาถ้าได้รับเชื้อครั้งที่สองโดย Dengue virus type อื่น (Secondary infection) มักมีอาการป่วยรุนแรงกว่า primary infection ในครั้งนี้ร่างกายจะสร้างภูมิคุ้มกันต่อ Dengue virus ทั้ง ๔ types

โรคที่เกิดจาก Dengue virus ในประเทศไทยอาจแบ่งตามลักษณะการป่วย และความรุนแรงเป็น ๓ อย่าง คือ

๑. ไข้แดงกึ่ง (Dengue fever) อาจเป็นการติดเชื้อ Dengue virus type ใด type หนึ่งแบบ primary หรือ Secondary ก็ได้ มักจะมีความรุนแรงน้อย และอัตราการตายต่ำ ผู้ป่วยมักจะมีไข้ ปวดกล้ามเนื้อและข้อ ปวดศีรษะ และอาจจะมีการผื่นตามผิวหนัง ไข้แดงกึ่งนี้มักจะถูกมองข้ามไปบ่อย ๆ และไม่ค่อยจะได้รับการวินิจฉัยมากนัก

๒. ไข้เลือดออก (Dengue hemorrhagic fever) โดยทั่วไปอาการมักจะรุนแรงกว่าไข้แดงกึ่ง นอกจากอาการทั่วไป เช่น ไข้ ปวดตามกล้ามเนื้อและข้อ คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง และมีผื่น จะมีอาการแสดงของเลือดออกด้วย เช่น จุดเลือดออกตามผิวหนัง เลือดกำเดาออก เลือดออกตามไรฟัน บางรายอาจมีเลือดออกในทางเดินอาหาร

๓. Dengue shock syndrome มีความรุนแรงมากที่สุด ผู้ป่วยอาจมีเลือดออก หรือไม่มีเลือดออกให้เห็นก็ได้ แต่ลักษณะที่สำคัญคือมีความล้มเหลวของระบบไหล

เวียนโลหิต อาการแสดงอาจจะมีตั้งแต่มีไข้พริ้วเบา, เร็ว ช่วงความดันโลหิตแคบ ความดันโลหิตต่ำ ผิวหนังซีด เย็น กระสับกระส่าย ไปจนถึงกับช็อค และเสียชีวิตได้

สำหรับไข้เลือดออก และ Dengue shock syndrome ส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็น Secondary Dengue infection และพบว่า Dengue virus type 2 เป็นสาเหตุของการป่วยบ่อยกว่า types อื่น ๆ

การป่วยที่บ้านร่องไผ่ ตำบลต้อม อำเภอมือง จังหวัดพะเยานี้จัดอยู่ในกลุ่มไข้เดงกี และเชื่อว่าท้องที่นี้ไม่เคยได้รับเชื้อ Dengue virus type I มาก่อนเนื่องจากมี primary infection ถึง ๓๔ % ซึ่งทั้งหมดเป็นเด็ก ส่วนกลุ่ม secondary infection เป็นเด็กโตและผู้ใหญ่

แม้ว่าไข้เดงกีจะไม่รุนแรงเหมือนไข้เลือดออก แต่ในท้องที่ที่เฝ้าอำนวยการก่อเกิดไข้เดงกี เช่น มีแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย มียุงลายชุกชุม มีประชากรที่ไม่มีภูมิคุ้มกันต่อ Dengue virus ครบทั้ง ๔ types ย่อมจะเฝ้าอำนวยการก่อเกิดไข้เลือดออก และ Dengue shock syndrome เช่นเดียวกัน จึงสมควรที่จะต้องเร่งรัดมาตรการควบคุมและป้องกัน ได้แก่การกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำ และตัวแก่ของยุงลายตั้งแต่ก่อนฤดูฝน และระหว่างฤดูฝนในเขตชนบท หรือตลอดทั้งปีในเขตเมืองและชุมชนแออัด รวมทั้งการให้ลูกศึกษาแก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอในทุกจังหวัดของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องที่ที่เคยเกิดไข้เดงกี ไข้เลือดออก หรือ Dengue shock syndrome มาแล้ว

การสอบสวนโรคไข้สมองอักเสบ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๒๖ ฝ่ายระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ติดตามสอบสวนผู้ป่วยไข้สมองอักเสบ ๓ ราย ที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลศรีสังวาลย์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน รายแรกเป็นชายอายุ ๑๔ ปี จากตำบลปางหมู อำเภอมือง เริ่มป่วยเมื่อ ๒๔ กรกฎาคม ด้วยอาการไข้ ปวดศีรษะ ๓ วันต่อมาผู้ป่วยซึมลง และถูกส่งเข้าโรงพยาบาล ผลการตรวจเลือดไม่มีข้อสรุปเพราะปริมาณเลือดครั้งที่สองน้อยเกินไป รายที่สองเป็นหญิงอายุ ๑๐ ปี จากตำบลขุนยวม อำเภอยืนยวม เริ่มป่วยเมื่อ ๒๑ กรกฎาคม ด้วยอาการไข้ ๒ วัน ต่อมาซึมลง ลื่นแข็ง คอแข็ง และได้รับการส่งเข้าโรงพยาบาล ผลตรวจเลือดพบว่าแอนติบอดีต่อ JE virus ในเลือดครั้งที่สองเป็นสองเท่าของเลือดครั้งแรก ซึ่งเจาะห่างกัน ๖ วัน จึงยังไม่อาจสรุปได้แน่ชัดว่าเป็นไข้สมองอักเสบจากเชื้อ JE virus

ผู้ป่วยรายที่สามเป็นชาย อายุ ๒๑ ปี จากตำบลห้วยผา อำเภอมือง เริ่มป่วยเมื่อ ๒๓ กรกฎาคม ด้วยอาการไข้ ปวดศีรษะ ต่อมาซึมลงและไม่รู้ตัว ยังไม่ทราบผลการตรวจเลือดหาแอนติบอดีต่อ JE virus

รายงานโดย พนักงานระบาดวิทยา จังหวัดแม่ฮ่องสอน